

طراحی پایگاه داده

دانشکده مهندسی کامپیوتر دانشگاه صنعتی شریف

زمستان ۱۴۰۲

معین آعلی - ۴۰۱۱۰۵۵۶۱

فهرست عناوین

۱.	سوال شماره ۱.....	۲.....
۱.۱.	الف).....	۲.....
۱.۲.	ب).....	۲.....
۱.۳.	ج).....	۳.....
۱.۴.	د).....	۳.....
۱.۵.	ه).....	۳.....
۱.۶.	و).....	۴.....
۲.	سوال شماره ۲.....	۵.....
۳.	سوال شماره ۳:.....	۷.....

۱. سوال شماره ۱

۱/۱. الف)

بله، در برخی موارد می توان یک موجودیت ضعیف را به موجودیت قوی تبدیل کرد. موجودیت ضعیف موجودیتی است که بدون وابستگی به یک موجودیت دیگر (موجودیت قوی) نمی تواند وجود داشته باشد. به عنوان مثال، موجودیت جزئیات سفارش به موجودیت سفارش وابسته است. بدون وجود سفارش، جزئیات سفارش معنی ندارد. موجودیت قوی موجودیتی است که به هیچ موجودیت دیگری وابسته نیست. به عنوان مثال، موجودیت مشتری یک موجودیت قوی است. برای تبدیل موجودیت ضعیف به موجودیت قوی، باید:

- یک کلید اصلی منحصر به فرد برای موجودیت ضعیف تعریف کرد. به عنوان مثال، می توان به موجودیت جزئیات سفارش یک شناسه عددی منحصر به فرد اختصاص داد.
- تمام وابستگی های موجودیت ضعیف به موجودیت قوی را حذف کرد. به عنوان مثال، می توان اطلاعات مربوط به سفارش را از موجودیت جزئیات سفارش به موجودیت سفارش منتقل کرد.

توجه:

تبدیل موجودیت ضعیف به قوی همیشه امکان پذیر نیست. در برخی موارد، وابستگی بین موجودیت ضعیف و موجودیت قوی آنقدر قوی است که جداسازی آنها غیرممکن است.

تبدیل موجودیت ضعیف به قوی می تواند پیچیدگی مدل پایگاه داده را افزایش دهد.

فرض کنید موجودیت جزئیات سفارش داریم که شامل اطلاعاتی مانند نام محصول، تعداد و قیمت است. این موجودیت به موجودیت سفارش وابسته است. برای تبدیل موجودیت جزئیات سفارش به موجودیت قوی، می توان به هر جزئیات سفارش یک شناسه عددی منحصر به فرد اختصاص داد. همچنین می توان اطلاعات مربوط به سفارش را از موجودیت جزئیات سفارش به موجودیت سفارش منتقل کرد. این کار ما مزایایی دارد:

- امکان جستجوی مستقیم جزئیات سفارش با استفاده از شناسه
- امکان حذف جزئیات سفارش بدون نیاز به حذف سفارش
- امکان به روز رسانی جزئیات سفارش بدون نیاز به به روز رسانی سفارش
- تبدیل روابط Many: ۱ به Many: Many

این کار ما معایبی دارد:

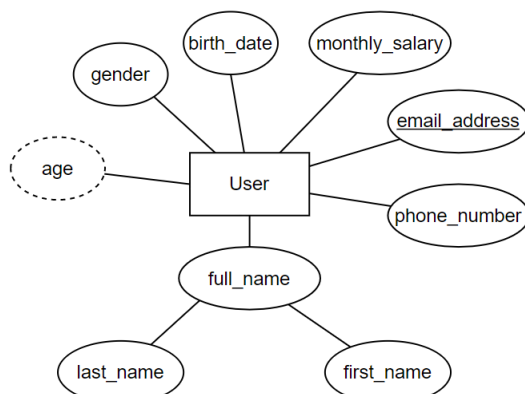
- افزایش پیچیدگی مدل سازی پایگاه داده

۱/۲. ب)

صفت مشتق، صفتی است که در دیتابیس ما موجود و ذخیره نیست بلکه از طریق دیگر صفات موجود در دیتابیس محاسبه می شود.

نمونه صفت مشتق:

- سن: این صفت را می توان از صفت birth_date با محاسبه اختلاف بین تاریخ تولد و تاریخ فعلی بدست آورد.

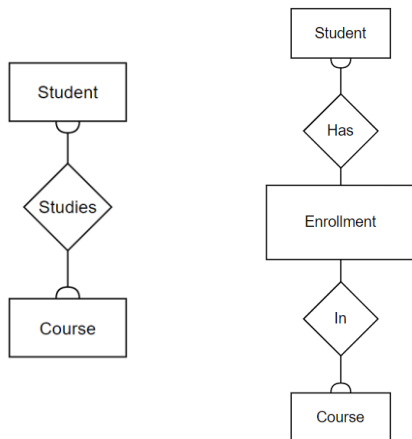

نمونه صفت ترکیبی:

- نام کامل: این صفت را می توان با ترکیب صفات first_name و last_name با استفاده از یک فاصله ایجاد کرد.

۱/۳ (ج)

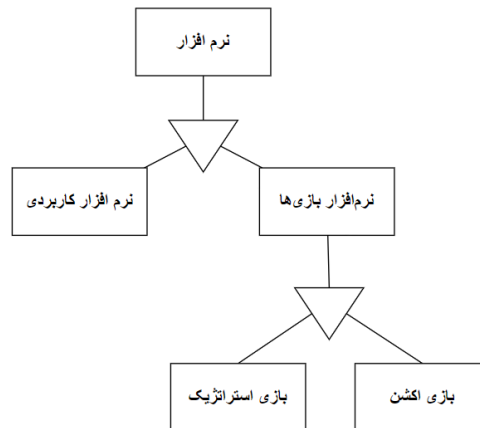
برای حذف روابط Many:Many می‌توانیم این روابط را به ۲ رابطه‌ی Many:1 تبدیل کنیم. برای این کار یک موجودیت ضعیف جدید تعریف می‌کنیم که بین دو موجودیت ابتدایی ما قرار می‌گیرد. این موجودیت را Enrollment می‌نامیم. به عنوان مثال در ابتدا نمودار روابط ما به این صورت است:

پس از تعریف موجودیت Enrollment، نمودار ما به این صورت می‌شود:

۱/۴ (د)

برای این کار ۲ بار از Specialization استفاده می‌کنیم:

۱/۵ (ه)

در مفاهیم مربوط به دیتابیس معمولاً از ۳ نوع کلید استفاده می‌شود:

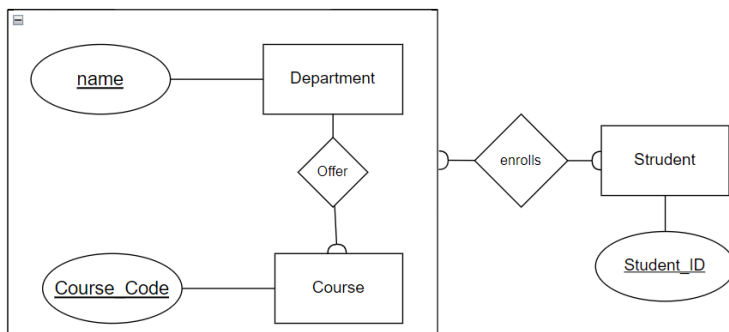
- کلید اصلی (Primary Key): به یکی از صفات‌های یک موجودیت قوی که آن موجودیت را برای ما Unique می‌کند، می‌گوییم. به عنوان مثال در تلگرام هر فرد یک آیدی عددی دارد که مخصوص به آن اکانت است و آن را از سایر اکانت‌ها Unique می‌کند. یا برای یک دانشجو، شماره دانشجویی وی کلید اصلی است. این صفت در نمودار ER با یک خط زیر اسمش مشخص می‌شود.
- کلید جزئی (Composite Key): کلید جزئی یا کلید ترکیبی مجموعه‌ای از چندین فیلد است که به همراه هم به عنوان کلید برای یک رکورد در جدول استفاده می‌شود. این کلید معمولاً زمانی استفاده می‌شود که یک کلید اصلی از یک فیلد واحد برای تشکیل شناسه یکتای یک رکورد کافی نباشد و نیاز به ترکیب چندین فیلد باشد. به عنوان مثال فرض کنید در یک فروشگاه، موجودیت سفارش و کالا را داریم و هر کدام یک کلید اصلی برای خود دارند. با ترکیب دو فیلد شناسه سفارش و شناسه محصول می‌توانیم رابطه بین سفارشات و محصولات را تعیین کنیم. با استفاده از این کلید جزئی، ما می‌توانیم مشخص کنیم که هر سفارش شامل کدام محصولات بوده است و همچنین هر محصول در چه سفارش‌هایی استفاده شده است. این اطلاعات می‌تواند برای ایجاد گزارشات، مدیریت موجودی و غیره بسیار مفید باشد. این صفت در نمودار ER با یک خط چین زیر اسمش مشخص می‌شود.
- کلید خارجی (Foreign Key): کلید خارجی یک یا چند ویژگی است که به کلیدهای اصلی موجودیت دیگری اشاره دارد و نشان‌دهنده‌ی ارتباط بین دو موجودیت در نمودار می‌باشد. این صفت در ER نمایش داده نمی‌شود. برای مثال در فروشگاه اینترنتی اگر موجودیت سبدخرید دارای صفت شناسه کاربر باشد، در اصل یک کلید خارجی به موجودیت کاربر است.

فرض کنید یک موجودیت به نام کاربر در شبکه اجتماعی داریم. هر کاربر دارای ویژگی‌های شماره تلفن و ایمیل و نام و... است. اگر به هر کاربر یک آیدی عددی منحصر به فرد بدهیم، به عنوان Primary Key شناخته می‌شود. در صورتی که این کار لزومی ندارد، چون ما می‌توانیم از کلید جزئی ایمیل و شماره تماس استفاده کنیم، چون این صفات هم می‌توانند هر کاربر را Unique کنند.

اگر بخواهیم یک مثال دیگر بزنیم، می‌توانیم به یک چاپ‌خانه اشاره کنیم که یک کتاب یا مقاله را کپی می‌کند! دو نوع موجودیت داریم، کتاب اصلی و کتاب کپی. در این موضوع به جای اینکه برای هر کپی یک آیدی در نظر بگیریم، یک کلید جزئی که شامل شناسه کتاب و نسخه‌ی کتاب است می‌دهیم تا میان بقیه‌ی کپی‌ها قابل شناسایی باشد.

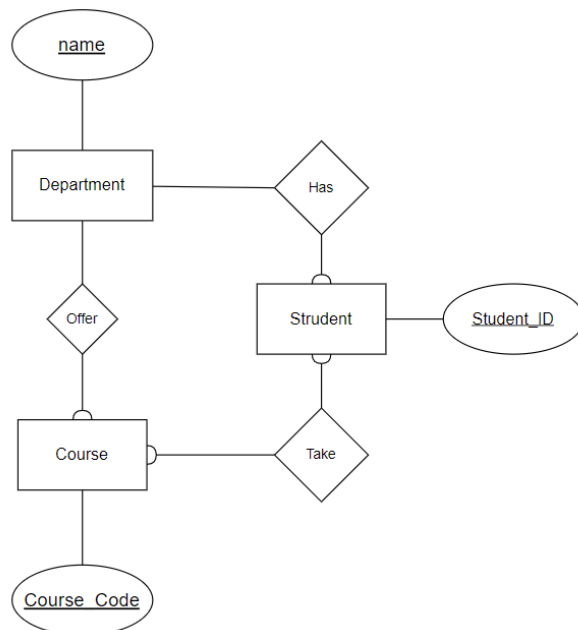
۱/۶. و)

با توجه به توضیحات داده شده در صورت سوال، می‌توانیم دو موجودیت درس و دانشکده را با استفاده از مفهوم Aggregation با هم اجتماع کنیم و در اصل یک موجودیت در نظر بگیریم.

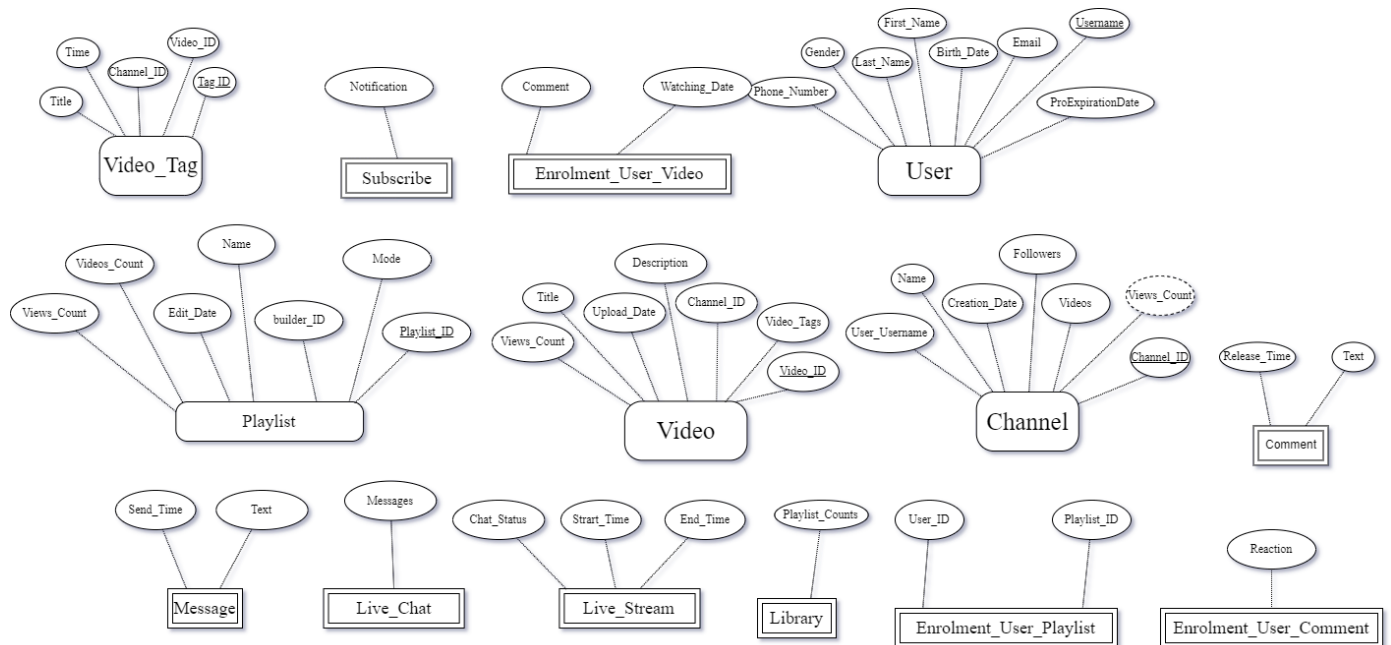
می‌توانیم رابطه‌ی Many:Many مقابل را به ۲ رابطه‌ی ۱:Many تبدیل کنیم که توضیحات آن در قسمت قبل گفته شده است.

حال بدون استفاده از مفهوم اجتماع، نمودار را می‌کشیم:

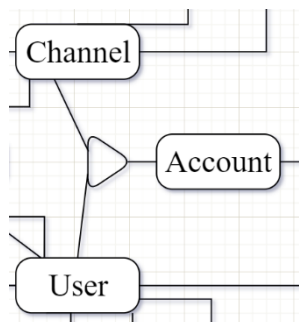
۲. سوال شماره ۲

در این سوال قرار است ما یک پایگاه داده برای پلتفرم یوتیوب طراحی کنیم. در ابتدا با توجه به سناریو توضیح داده شده در صورت سوال، Entity ها را مشخص می کنیم (در این عکس فقط آن موجودیت هایی که دارای صفت هستند آورده شده است، برخی موجودیت های ضعیف داخل ERD استفاده شده اند که اینجا قرار ندارند).

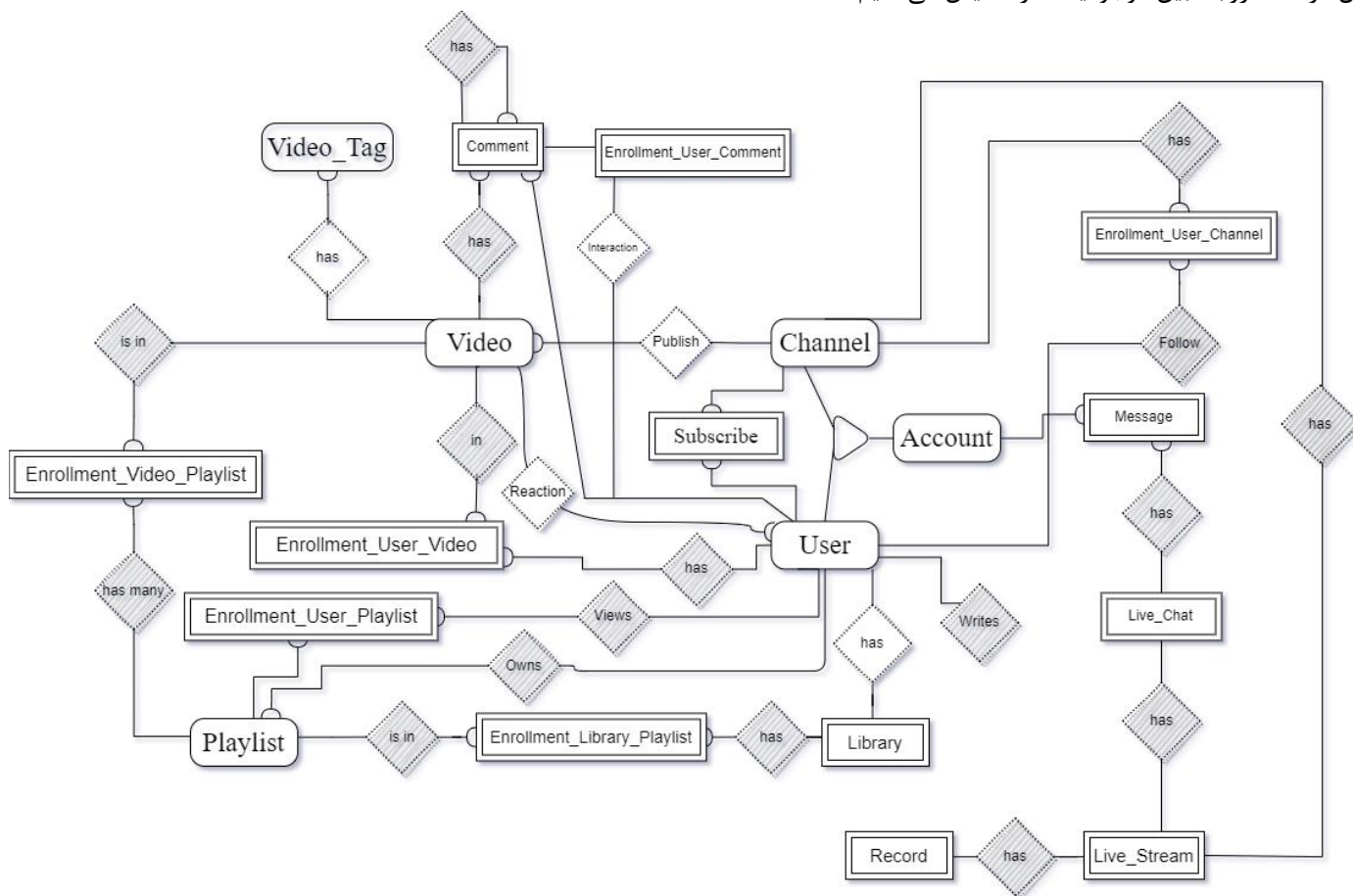
حال به سراغ روابط تعمیم و تخصص (Specialization / Generalization) در بین موجودیت ها می رویم:

- Account
- User
- Channel

این موجودیت ها دارای رابطه Specialization هستند.

حال در ادامه روابط بین موجودیت‌ها را نمایش می‌دهیم:

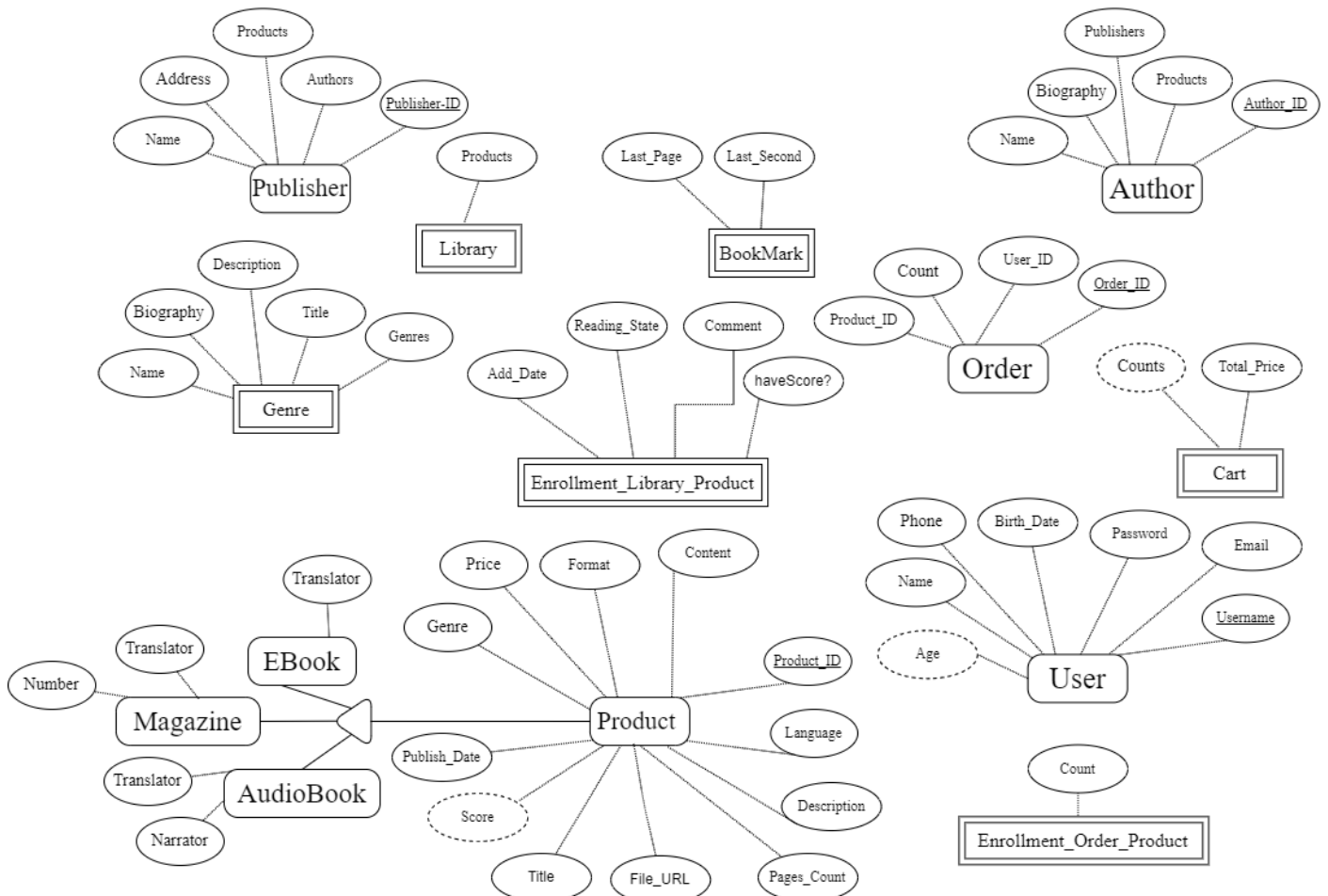
موارد اصلاح شده در تحویل دوم:

- کلیدهای خارجی مربوط به موجودیت‌های ضعیف به عنوان صفت نشان داده نشده‌اند و باید از طریق روابط موجود به آن‌ها پی برد.
- صفت مربوط به حساب کاربری ویژه به موجودیت User اضافه شد.
- آمار بازدید کانال به عنوان یک صفت مشتق به موجودیت Channel اضافه شد.
- رابطه‌ی اجتماع میان ۳ موجودیت حذف شد.
- مالکیت Playlist و User با یک رابطه جدید همدل شد.
- یک رابطه برای Reaction بین User و Video برقرار شده، چون هر فرد می‌تواند فقط یک بار ری‌اکشن برود.

۳. سوال شماره ۳:

در این سوال قرار است ما یک پایگاه داده برای پلتفرم فیدیبو طراحی کنیم. در ابتدا با توجه به سناریو توضیح داده شده در صورت سوال، Entity ها را مشخص می کنیم (در این عکس فقط آن موجودیت هایی که دارای صفت هستند آورده شده است، برخی موجودیت های ضعیف داخل ERD استفاده شده اند که اینجا قرار ندارند).

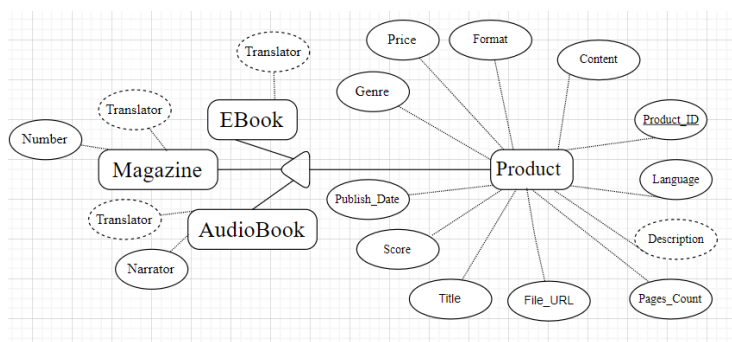
در عکس زیر تمامی Entity ها به همراه Attribute هایشان آمده است:

حال به سراغ روابط تعمیم و تخصیص (Specialization / Generalization) در بین موجودیت ها می رویم:

- **Product**
- **EBook**
- **Magazine**
- **AudioBook**

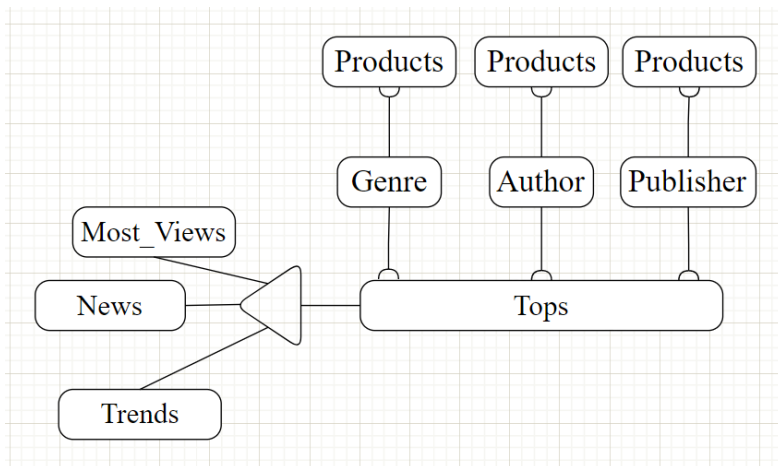
این موجودیت ها دارای رابطه ی تخصیص (Specialization) هستند.

در ERD موجود در صفحه ی بعد، Weak Entity با مستطیل دولایه نمایش داده شده اند.

نکته ی مهم:

در سناریوی صورت سوال، برخی صفات مد نظر است که نیاز نیست برایشان Attribute جدا تعریف کنیم. آن صفات، صفت مشتق (Derived attributes) هستند و از باقی موارد قابل بدست آمدن هستن. (برای اینکه نمودار شلوغ و کثیف نشود، این بخش جدا رسم شده است.) به عنوان مثال، لیست کتاب های محبوب این هفته نیاز به ذخیره سازی ندارند و از روی روابط زیر قابل دستیابی هستند:

اگر لیست کتاب های محبوب هر ژانر، نویسنده و یا انتشارات را بخواهیم، کافیس از طریق آن به Product هایی که با آن رابطه دارند دست یابیم و از طریق Simple Attribute یی به نام Score، آن ها را شناسایی کنیم و به Tops بدهیم. بعضی از صفات ها هم از نوع Composite هستند، می توان آن ها با ترکیب کردن صفات های ساده ای که داریم، بدست آوریم. به عنوان مثال: اسم کامل یک نویسنده.

حال در ادامه روابط بین موجودیت ها را نمایش می دهیم:

